

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2018-12-04 Nr. 73-3
Vilnius

Posėdis įvyko 2018 m. gruodžio 4 d. 14.00–15.30 val. posėdžių salėje Nr. 1, Vidaus reikalų ministerijoje, Šventaragio g. 2, Vilnius.

Posėdžio pirmininkas – Eimutis Misiūnas, vidaus reikalų ministras, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos (toliau – VESK) pirmininkas.

Posėdžio sekretorius – Kasparas Večerskis, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD) Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus vyriausiasis specialistas.

POSĖDŽIO DALYVIAI:

VESK nariai:

Česlovas Mulma – Vidaus reikalų viceministras (VESK pirmininko pavaduotojas), Kęstutis Lukošius – PAGD direktorius, Vilija Augutavičienė – Aplinkos ministerijos kanclerė, Laimonas Ubavičius – Kultūros ministerijos kancleris, Arnoldas Pikžirnis – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Ministro Pirmininko patarėjas nacionalinio saugumo ir vidaus politikos klausimais, Liutauras Vičkačka – Socialinės apsaugos ir darbo ministro patarėjas, Giedrius Viliūnas – švietimo ir mokslo viceministras, Ernestas Jurkonis – teisingumo viceministras, Nerijus Rudaitis – Ūkio ministerijos kancleris, Jūratė Raguckienė – Užsienio reikalų ministerijos kanclerė, Ausma Miškinienė – žemės ūkio viceministrė.

Įgalioti asmenys:

Audrius Baronas – Krašto apsaugos ministerijos Administracijos departamento direktorius, Gitana Aukštuolienė – Susisiekimo ministerijos Vandens ir geležinkelių transporto politikos departamento vyresnioji patarėja, Eglė Burbienė – Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktoriaus pavaduotoja, laikinai vykdanči direktoriaus funkcijas, Raimundas Vaikšnoras – Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo viršininko pavaduotojas operacijoms, Mindaugas Akelaitis – Policijos departamento Viešosios policijos valdybos viršininkas, Stasys Beniušis – Valstybės saugumo departamento pareigūnas, Vidas Mačaitis – Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado pavaduotojas.

Kiti asmenys:

Dainius Kaunas – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Grėsmių valdymo ir krizių prevencijos biuro direktorius, Virginija Žoštautienė – Žemės ūkio ministerijos vyriausioji patarėja, Juozapas Blažiūnas – kultūros ministro patarėjas, Andrius Girdziušas – Aplinkos ministerijos Veiklos priežiūros skyriaus vyriausiasis specialistas, Edgaras Geda – PAGD Civilinės saugos

valdybos viršininkas, Tatjana Milkamanovič – PAGD Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus viršininkė, Ernestas Trunovas – PAGD Civilinės saugos valdybos Gyventojų apsaugos organizavimo skyriaus viršininkas, Rimas Ožalinskas – PAGD Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus vyriausiasis specialistas, Janina Monkeliūnienė – Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Mokymo skyriaus patarėja.

POSĖDŽIO DARBOTVARKĖ:

1. Dėl sausros padarinių žemės ūkio sektoriuje: nuveikti darbai ir tolesni veiksmai.

Pranešėja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio viceministrė Ausma Miškinienė.

2. Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl Gedimino pilies kalno aptarimas: pokyčiai, situacijos ir tolesnių veiksmų apžvalga.

Pranešėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministro patarėjas Juozapas Blažiūnas.

3. Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2017 m. apžvalga ir atnaujintos Nacionalinės rizikos analizės pristatymas.

Pranešėjai – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Civilinės saugos valdybos viršininkas Edgaras Geda ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus viršininkė Tatjana Milkamanovič.

4. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos narių mokymai (Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos funkcijos įvykus branduolinei avarijai pagal Valstybinį gyventojų apsaugos planą branduolinės ar radiologinės avarijos atveju).

Pranešėjas – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Civilinės saugos valdybos Gyventojų apsaugos organizavimo skyriaus viršininkas Ernestas Trunovas.

VESK pirmininkas E. Misiūnas pasveikino posėdžio dalyvius ir žodį perdavė Lietuvos Respublikos žemės ūkio viceministrei Ausmai Miškinieni.

1. SVARSTYTA:

Dėl sausros padarinių žemės ūkio sektoriuje: nuveikti darbai ir tolesni veiksmai.

A. Miškinienė VESK nariams pristatė situaciją žemės ūkio sektoriuje, kurią sukėlė ilgalaikė sausra. Anot jos, stichinė sausra buvo fiksuota 24 Lietuvos savivaldybėse. Dar 13 savivaldybių sausas periodas buvo pasiekęs pavojingo meteorologinio reiškinių – sausringo laikotarpio rodiklius. Ekstremaliąją situaciją dėl augalų žūties žemės ūkyje buvo paskelbusios 20 šalies rajonų savivaldybių. 2018 m. liepos 4 d. paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija visoje šalyje dėl sausros padarinių žemės ūkio sektoriuje. Žemės ūkio ministras Giedrius Surplys buvo paskirtas valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovu, o pati situacija buvo valdoma per Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą. Žemės ūkio viceministrė teigė, kad sausra

paveikė apie 2 mln. ha ariamos žemės, augalų derlingumas buvo 22 – 45 proc. mažesnis, lyginant su ankstesniais metais. Augalininkystės sektorius 2018 m. patyrė apie 150 mln. Eur nuostolių, gyvulininkystės sektorius prarado apie 50 mln. Eur. Dėl pašarų trūkumo ir išaugusių pašarų kainų, lyginant su ūkininkų realizuojamos produkcijos kaina, pienininkystės sektorius patyrė apie 20 mln. Eur nuostolių. Žemės ūkio ministerija 2018 m. birželio 25 d. kreipėsi į Europos Komisiją dėl lengvatų ir sankcijų netaikymo Lietuvos ūkininkams. Pasinaudota Europos Sąjungos reglamentuose numatyta išlyga netaikyti sankcijų ūkininkams dėl išskirtinių sąlygų negalintiems įvykdyti įsipareigojimų pagal paramos priemonės. Tuo tikslu pakeista „Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodika“, o lapkričio 22 d. kreiptasi į Europos Komisiją ir dėl galimybės kompensuoti Lietuvos ūkininkams jų patirtą žalą. Žemės ūkio ministerija taip pat organizavo pasitarimus su savivaldybių žemės ūkio skyrių atstovais dėl situacijos suvaldymo ir priemonių taikymo, teikė metodines rekomendacijas ūkininkams ir žemės ūkio subjektams dėl gyvulių, augalų ir pašarų apsaugos susidarius ekstremaliajai situacijai, išsiuntė nurodymą savivaldybėms dėl informacijos apie patirtą žalą pateikimo ir rizikos vertinimo bei ekstremaliųjų situacijų valdymo ir prevencijos planų peržiūros ir atnaujinimo. Kartu su draudikais ir socialiniais partneriais ministerija tobulina privalomojo pasėlių draudimo sistemą, analizuoja poreikį keisti teisės aktus, reglamentuojančius pasėlių draudimą, bei patvirtino atlygio už pažymų, liudijančių su valstybės lygio ekstremaliąja situacija susijusias nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybes, išdavimą kompensavimo taisykles. Kadangi valstybės lygio ekstremalioji situacija yra valdoma, žemės ūkio viceministrė A. Miškinienė pasiūlė ją atšaukti. VESK nariai tokiam siūlymui vieningai pritarė.

NUTARTA:

1. Pritarti siūlymui atšaukti valstybės lygio ekstremaliąją situaciją žemės ūkio sektoriuje ir teikti pasiūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos atšaukimo.

2. Žemės ūkio ministerijai:

1) parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo ir Ministro Pirmininko potvarkio projektus dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir valstybės operacijų vadovo atšaukimo.

2. SVARSTYTA:

Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl Gedimino pilies kalno aptarimas: pokyčiai, situacijos ir tolesnių veiksmų apžvalga.

Kultūros ministro patarėjas Juozapas Blažiūnas pristatė Gedimino pilies kalno situaciją. Jis teigė, kad spalio mėnesio viduryje specialiai Kultūros paveldo departamento direktoriaus įsakymu sudarytai tvarkybos darbų priėmimo komisijai apžiūrėjus ir įvertinus Gedimino kalno šiaurės

vakarų šlaito tvarkybos darbus, buvo galutinai užbaigtas 15 mėn. trukęs projektas. Per daugiau nei metus buvo atkurtas Gedimino kalno šiaurės vakarų šlaito reljefas, įrengta vandens drenavimo sistema, atlikti esamų rostverkų avarijos grėsmės šalinimo darbai, požeminio tunelio išėjimo konservavimo darbai, šlaito apželdinimo ir laistymo priemonių bei kalno šlaitų ir statinių stebėsenos sistemos įrengimo darbai. Taip pat sutvarkyta šiaurinė atraminė siena su parapetu ir senojo arsenalo vakarinio korpuso galinė siena. Iš visų vietų didžiausios rizikos nuošliaužoms susiformuoti yra Gedimino kalno vakariniame ir pietrytiniame šlaituose. Vakarinio šlaito būklė vertinama kaip nestabili, o pietrytinio kaip kritinė. Vakariniame ir pietrytiniame šlaituose pritaikytos stabilizavimo priemonės yra trumpalaikio poveikio. Visos suplanuotos priemonės, kurios buvo skirtos laikinai stabilizuoti nuošliaužų kūnus ir leidžiančios „peržiemoti“ kalnui, įgyvendintos. Taip pat įgyvendintos ir visos prevencinės priemonės: įrengta laikina stoginė Gedimino kalno aikštelėje, Kunigaikščių rūmai suveržti bei atstatytas pagrindinis takas į Gedimino kalną. Pritaikius „peržiemojimo“ ir prevencines priemones, vandens infiltracija į kalno giluminius sluoksnius yra sumažinta, todėl nuošliaužų ar slinkčių tikimybė yra sumažinta perpus. Nuošliaužų kūnuose suformuoti skaldos sluoksnių kūgiai ir drenažinės sistemos sumažino riziką formotis ledų lėšiams bei taip plėstis nuošliaužoms horizontalia ir vertikalia kryptimi. Didžiausia rizika išlieka pietrytiniame gynybinės sienos kampe, kur, anot kultūros ministro patarėjo, supilta dolomitinė skalda. Sausio-vasario mėnesiais minėtoji dolomitinės skaldos danga gali nučiuožti kartu su visa pietrytinės dalies siena, todėl ją reikės nugriauti. Šiandien pačios pavojingiausios Gedimino kalno šlaitų vietos yra stabilizuotos dvejopo pobūdžio priemonėmis (konstrukciniai tinklai ir skalda su drenažo sistemomis), kurias 2019 m. reikėtų pakeisti stacionariais sprendiniais. Artimiausiu metu bus atlikti šie veiksmai: atliktas prevencinių apsaugos techninių priemonių įrengimo darbų projektinių sprendinių vertinimas, įvertinta pietrytinės gynybinės sienos galima avarijos grėsmė, įgyvendintos viešųjų pirkimų procedūros dėl tyrimų ir projektavimo darbų. Kadangi Gedimino pilies kalnui grėsmė vis dar išlieka, J. Blažiūnas pasiūlė neatsaukti valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, komisija tam vieningai pritarė. VESK narys Arnoldas Pikžirnis informavo, kad ši klausimą artimiausiu metu numatoma aptarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje.

NUTARTA:

Atsižvelgiant į atliktus darbus ir į dabartinę padėtį, nesiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei atsaukti valstybės lygio ekstremaliosios situacijos.

3. SVARSTYTA:

Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2017 m. apžvalga ir atnaujintos Nacionalinės rizikos analizės pristatymas.

PAGD Civilinės saugos valdybos viršininkas Edgaras Geda pristatė Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2017 metais apžvalgą. Jis teigė, kad daugiausia ekstremaliųjų įvykių sukelia nuo

karo likę sprogmenys, taip pat pristatė savivaldybės ir valstybės lygio buvusias ir esamas ekstremaliąsias situacijas bei konstatavo, kad būtina stiprinti civilinės saugos sistemos pajėgų parengtį. E. Geda pasidžiaugė, kad suintensyvėjo valstybinių ir tarptautinių pratybų lygis ir kiekis. Vis daugiau valstybės ir savivaldybių institucijų domisi, dalyvauja valstybinio lygio pratybose, tačiau pačios savo darbuotojams dažnai nerengia nei pratybų, nei mokymų. Valdybos viršininkas teigė, kad visos 60 savivaldybių 2017 m. vykdė joms pavestas funkcijas civilinės saugos srityje, ypatingas dėmesys buvo skiriamas ekstremaliųjų situacijų valdymo planų tikslinimui, kolektyvinės apsaugos statinių parinkimui. Įvertinus savivaldybės institucijų ir įstaigų pasirengimą reaguoti į ekstremaliąsias situacijas galima teigti, kad 54 savivaldybės yra pasirengusios reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, o 6 savivaldybės pasirengusios iš dalies. 2017 m. valstybės institucijos iš esmės buvo pasirengusios vykdyti joms pavestas funkcijas civilinės saugos srityje, civilinės saugos būklė daugelyje valstybės institucijų pagerėjo. Įvertinus valstybės institucijų ir įstaigų pasirengimą reaguoti į ekstremaliąsias situacijas konstatuotina, kad 14 valstybės institucijų pasirengusios reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, 11 valstybės institucijų pasirengusios iš dalies ir 4 institucijos nepasirengusios.

PAGD Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus viršininkė Tatjana Milkamanovič VESK nariams pristatė 2018 m. atnaujintą Nacionalinę rizikos analizę, kuri buvo parengta bendradarbiaujant su visomis valstybės institucijomis. Viršininkė teigė, kad analizė iki 2018 m. gruodžio 22 d. turi būti pateikta Europos Komisijai (įpareigoja Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo). T. Milkamanovič paaiškino, kas yra Nacionalinė rizikos analizė, kokiais kriterijais remiantis vertinama galimų pavojų tikimybė ir poveikis, bei kokios institucijos yra atsakingos už tam tikrų pavojų vertinimą. Didžiausią pavojų, anot viršininkės, kelia stichiniai, katastrofiniai hidrologiniai ir meteorologiniai reiškiniai (katastrofinis poveikis transporto sistemos veiklai), epizootijos (labai didelis poveikis turtui ir aplinkai), potvynis (labai didelis poveikis turtui ir aplinkai, transporto sistemos veiklai), epidemijos ir (ar) pandemijos (labai didelis poveikis gyventojų gyvybei ir sveikatai, sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimui), didelė pramoninė avarija (katastrofinis poveikis gyventojų gyvybei ir sveikatai). Taip pat T. Milkamanovič pristatė Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo pakeitimo projektą, kuriuo iki 2020 m. gruodžio mėn. reikalaujama pateikti Europos Komisijai informaciją apie svarbiausias nustatytas rizikas ir prioritetines prevencijos bei pasirengimo priemones.

NUTARTA:

1. Pritarti Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2017 metais apžvalgai.
2. Pritarti 2018 m. Nacionalinės rizikos analizės projektui ir pavesti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos jį pateikti Europos Komisijai.

3. Pavesti ministerijoms ir kitoms valstybės institucijoms 2019 m.:

1) numatyti raudoname matricos sektoriuje nurodytų pavojų rizikos mažinimo priemonės ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planuose, ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose ir jas integruoti į strateginio planavimo dokumentus;

2) apie numatytas priemones iki 2019 m. II ketvirčio pabaigos informuoti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos.

4. Pavesti savivaldybėms vertinant savivaldybės teritorijoje galimų pavojų riziką, atsižvelgti į Nacionalinės rizikos analizės rezultatus, ir iki 2019 m. II ketvirčio pabaigos atnaujintą informaciją pateikti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos.

4. SVARSTYTA:

Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos narių mokymai (Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos funkcijos įvykus branduolinei avarijai pagal Valstybinį gyventojų apsaugos planą branduolinės ar radiologinės avarijos atveju).

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos narių įvadinio civilinės saugos mokymo programą surengti civilinės saugos mokymai. PAGD Civilinės saugos valdybos Gyventojų apsaugos organizavimo skyriaus viršininkas Ernestas Trunovas pristatė VESK nariams Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos funkcijas įvykus branduolinei avarijai pagal Valstybinį gyventojų apsaugos planą branduolinės ar radiologinės avarijos atveju. Išnagrinėtos VESK funkcijos branduolinės avarijos atveju, aptarta savalaikių sprendimų, informacijos ir situacijos valdymo svarba. Komisijos nariams, sėkmingai baigusiems nuotolinį ir kontaktinį (praktinį) mokymą, išdalinti mokymo kursų baigimo pažymėjimai.

Vidaus reikalų ministras,
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
ekstremalių situacijų komisijos pirmininkas

Eimutis Misiūnas

Posėdžio sekretorius

Kasparas Večerskis